

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління

_____ В. П. Клочан

« ___ » _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Д. В. Бабенко

« ___ » _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового
факультету

_____ О. М. Вишневська

« ___ » _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з вибіркової дисципліни «**Фінанси підприємств**»
(шифр за ОПП – ВПП 2)
для здобувачів вищої освіти **заочної** форми навчання (ІІІ курс)
на 2018-2019 навчальний рік
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітній ступінь «Бакалавр»
Кваліфікація: бакалавр з обліку і оподаткування

Кафедра Фінансів, банківської справи та страхування

Курс – ІІІ

Семестр – 5,6

Всього годин – 90 год. / 3,0 кред.

з них:

лекцій – 8 год. / 0,27 кред.

практичних – 10 год. / 0,33 кред.

самостійна робота – 72 год. / 2,4 кред.

Екзамен у 6 семестрі

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою Радою Миколаївського національного аграрного університету 28.03.2017 р. (протокол №8).

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
д-р екон. наук, професор

Н. М. Сіренко

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Голова науково-методичної комісії,
канд. екон. наук, доцент

Ю. Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Фінанси підприємств за своєю сутністю – це складна економічна категорія. Фінанси підприємств – це різноманітні фонди фінансових ресурсів, що створюються і використовуються з метою здійснення виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг у різних галузях, а також для фінансування інших видів діяльності підприємства, щоб успішно функціонувати на ринку, кожне підприємство повинно залучати зовнішні джерела фінансування.

Особливістю є те, що за різними формами фінансових відносин можна бачити світ економіки у її взаємозв'язку і гармонії. В умовах ринкової економіки акцентується особлива увага на перебудову форм і методів організації навчального процесу, який повинен забезпечити творче засвоєння програмного матеріалу за умов тісної інтеграції його з реальною практикою досягненнями науки.

ABSTRACT

Finance firms by their very nature - this is a difficult economic category. Enterprise finances are diverse financial resources that are created and used to produce and sell products, works, services in various industries, as well as to finance other activities of the enterprise, in order to successfully operate in the market, each enterprise should involve external sources of financing.

A peculiarity is that various forms of financial relations can see the world of the economy in its interconnection and harmony. In a market economy, special attention is paid to the restructuring of the forms and methods of organizing the learning process, which should ensure the creative mastering of the program material, under the conditions of close integration of it with real practice, the achievements of science.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Освітній ступінь «Бакалавр»

Нормативна / вибіркова – вибіркова

Семестр – 5,6

Загальна кількість годин – 90 год.

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 8 год.

практичні заняття – 10 год.

самостійна робота – 72 год.

Форми підсумкового контрольного заходу – екзамен у 6 семестрі

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування системи знань щодо базових понять у галузі фінансів та фінансового механізму підприємства, змісту окремих напрямів фінансової діяльності підприємства та їх взаємозв'язку та оволодіння основами методики і базовими прийомами практичної фінансової роботи.

Завданнями дисципліни є розкриття сутності фінансів підприємств, змісту і організації фінансової діяльності підприємств, формування та використання прибутку та оподаткування підприємств, організації грошових розрахунків та кредитування підприємств, організації оборотних коштів та фінансового забезпечення відтворення основних засобів, фінансового планування, аналізу фінансового стану та проведення фінансової санації підприємств.

Об'єктом дисципліни є процеси формування, розподілу і використання фінансових ресурсів на рівні підприємства.

Предметом дисципліни є економічні, організаційні та правові аспекти фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- зміст фінансової роботи та завдання фінансових підрозділів на підприємстві;
- основні форми грошових розрахунків підприємства;
- джерела грошових надходжень підприємства, формування та розподіл прибутку;
- основи організації та способи раціонального використання обігових коштів;
- фінансове забезпечення відтворення основних фондів;
- базові методи фінансового аналізу та фінансового планування;
- способи фінансової реструктуризації та запобігання банкрутства підприємства.

Здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- об'єктивно оцінити фінансову ситуацію (як внутрішню, так і зовнішню), аналізувати показники фінансового стану підприємства;
- розрахувати потреби в грошових коштах для забезпечення поточної фінансово-господарської діяльності;
- керувати формуванням витрат на виробництво і реалізацію

продукції;

- здійснювати планування і оперативний контроль надходжень виручки від реалізації продукції;

- управляти прибутком і рентабельністю, здійснювати контроль за розподілом і використанням прибутку, визначати можливі темпи розвитку на основі норм розподілу прибутку й самофінансування;

- обирати раціональні форми кредитно-розрахункових операцій;

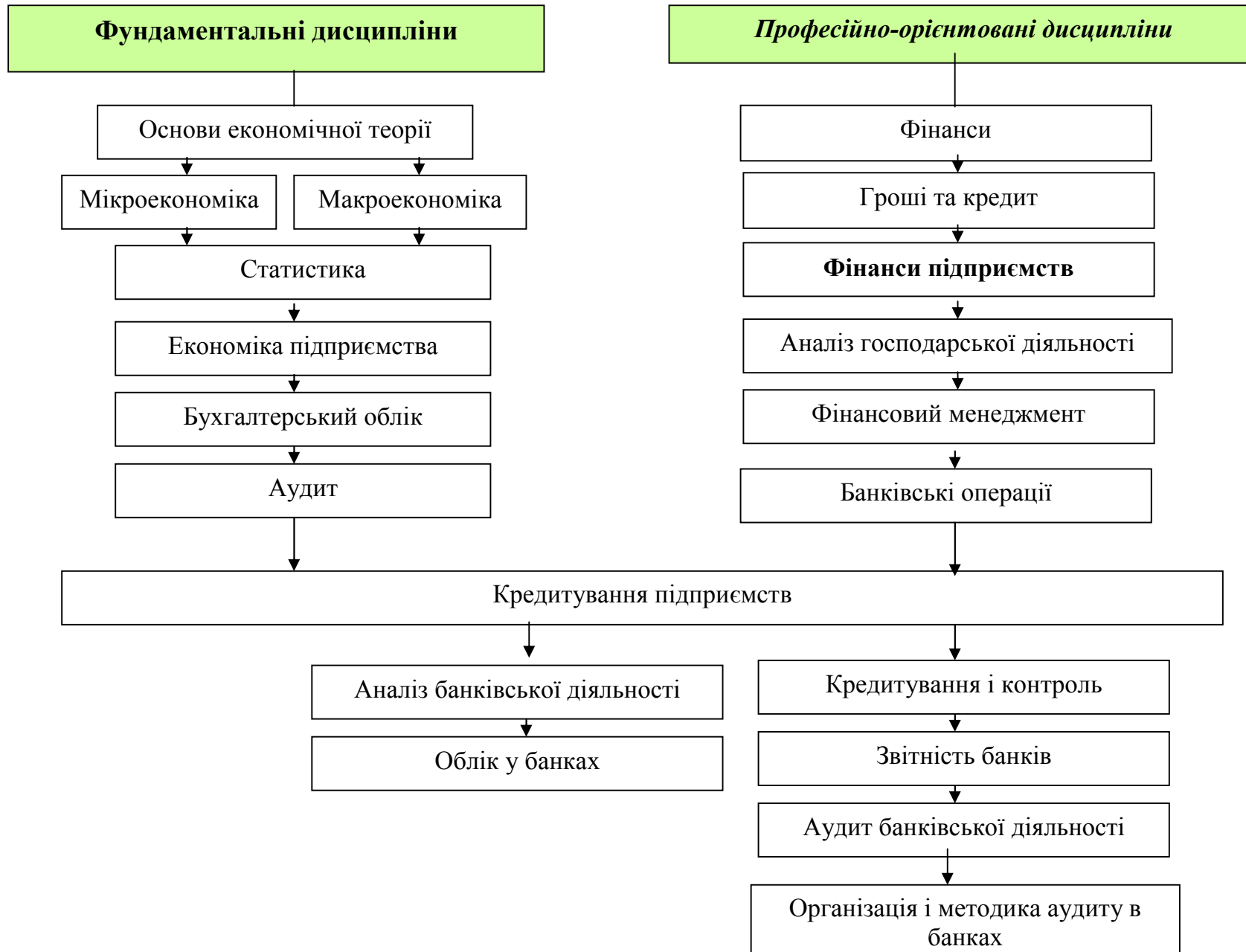
- розробити фінансовий план підприємства;

- застосувати методи операційного аналізу для оцінки підприємницького ризику;

- розробити заходи з питань санації й запобігання банкрутству підприємств;

- діяти в сучасному інформаційному фінансовому середовищі, працювати з комп'ютерними інформаційними системами, використовувати в фінансовій роботі комп'ютерні програмні продукти.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН



5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

для здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету
освітнього ступеня «Бакалавр» (3-го курсу) за спеціальністю 071
«Облік і оподаткування»

Фінанси підприємств	Тема 1 Основи фінансів підприємств
	Тема 2 Грошові розрахунки підприємств
	Тема 3 Грошові надходження підприємств
	Тема 4 Доходи і фінансові результати діяльності підприємств та розподіл і використання прибутку
	Тема 5 Відносини підприємств з фінансовою системою
	Тема 6 Економічна ефективність основних засобів підприємств
	Тема 7 Оборотний капітал підприємства
	Тема 8 Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств
	Тема 9 Фінансування і кредитування капітальних вкладень
	Тема 10 Особливості фінансування підприємств різних форм власності
	Тема 11 Фінансове планування на підприємствах
	Тема 12 Оцінка фінансового стану підприємства
	Тема 13 Фінансова санація та банкрутство підприємства

По завершенні курсу передбачено екзамен (у 6 семестрі).

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

У відповідності до навчального плану спеціальності 071 «Облік і оподаткування» курс дисципліни «Фінанси підприємств» вивчається здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» протягом 5,6 семестру (III курс). Курс складається із 90 годин, у тому числі теоретичний курс (лекції) – 8 год., практичні заняття – 10 год., самостійна робота – 72 год.

Структурно-логічна схема дисципліни передбачає:

1. Лекції. Теми лекцій передують практичним заняттям.
2. Практичні заняття. Коротке викладення теми та мети заняття, вивчення основних методів та показників, їх самостійне опрацювання.
3. По завершенні курсу передбачено складання екзамену у 6 семестрі.

6.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН

Види занять	Загальна кількість годин	Аудиторна кількість годин
Лекції	8	8
Практичні	10	10
Самостійна робота	72	-
Разом по курсу	90	18

6.2. СКЛАД, ОБСЯГ І ТЕРМІНИ ВИКОНАННЯ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Назва теми	Кількість навчальних годин			
	Всього	із них		
		лекції	практичні	самостій-на робота
Тема 1 Основи фінансів підприємств	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 2 Грошові розрахунки підприємств	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 3 Грошові надходження підприємств	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 4 Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл і використання прибутку	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 5 Відносини підприємств з фінансовою системою	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 6 Економічна ефективність основних засобів підприємств	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 7 Оборотний капітал підприємства	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 8 Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 9 Фінансування і кредитування капітальних вкладень	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 10 Особливості фінансування підприємств різних форм власності	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 11 Фінансове планування на підприємствах	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 12 Оцінка фінансового стану підприємства	6,92	0,62	0,77	5,54
Тема 13 Фінансова санація та банкрутство підприємства	6,92	0,62	0,77	5,54
Всього по дисципліні	90	8	10	72

6.3. ПЕРЕЛІК ТА КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Основи фінансів підприємств – 0,62 год.

Суть фінансів підприємств. Фонди грошових засобів та фінансові ресурси. Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи та джерела формування фінансових ресурсів. Розмежування коштів підприємств на власні,

позичені і залучені. Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність і самофінансування. Вплив фінансів на процес розширеного відтворення. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи.

Тема 2. Грошові розрахунки підприємств – 0,62 год.

Сутність і класифікація грошових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Порядок оформлення розрахункових документів. Технологія безготівкових розрахунків між підприємствами. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки з використанням факторингу. Готівково-грошові розрахунки на підприємствах і сфера їх застосування. Розрахунки агропідприємств із заготівельними організаціями. Розрахунки при зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Економічна відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань. Безспірне стягнення коштів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств – 0,62 год.

Економічна характеристика, склад та класифікація грошових надходжень підприємств. Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг). Інші операційні доходи від участі в капіталі, фінансові доходи, надзвичайні доходи. Прибутки отримані від участі в сільських та міжгосподарських підприємствах. Проценти, нараховані підприємствам на кошти, які знаходяться на рахунках у банках. Плата за надані кредити. Надходження від застосування фінансових санкцій. Бюджетні дотації, субвенції і субсидії. Страхові відшкодування. Розподіл грошових надходжень. Фонд відшкодування. Валовий дохід. Фонд оплати праці. Чистий прибуток (дохід).

Тема 4. Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл і використання прибутку – 0,62 год.

Фінансові результати діяльності підприємств. Види прибутку та їх формування. Валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток від звичайної діяльності, прибуток від надзвичайних подій, чистий прибуток, нерозподілений прибуток. Пропорції розподілу прибутку між підприємствами і бюджетом. Прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, або чистий прибуток. Сутність і методи

обчислення рентабельності та норми прибутку. Розподіл і використання прибутку.

Тема 5. Відносини підприємств з фінансовою системою – 0,62 год.

Загальна характеристика відносин підприємств з бюджетом, органами майнового страхування, фондами соціального страхування. Платежі підприємств до бюджету. Збори і внески до Пенсійного фонду, Єдиний соціальний внесок. Оперативна робота по розрахунковим відносинам з фінансовими органами. Вдосконалення відносин підприємств з фінансовою системою.

Тема 6. Економічна ефективність основних засобів підприємств – 0,62 год.

Види фондів підприємств та їх економічний зміст. Статутний капітал. Амортизаційний фонд. Характеристика методів нарахування амортизації. Фонди нагромадження і споживання. Резервний фонд. Особливості організації фондів нагромадження і споживання. Методи визначення базових фондів споживання. Планування фондів нагромадження і споживання в агропромислових підприємствах.

Тема 7. Оборотний капітал підприємства – 0,62 год.

Обіг коштів підприємств. Економічна сутність оборотних коштів, їх класифікація. Склад і структура оборотних засобів. Організація оборотних засобів підприємств. Нормування оборотних засобів. Поняття норм і нормативів оборотних засобів. Методи визначення потреби у власних оборотних коштах. Методи обчислення потреби в оборотних засобах і сфера їх застосування. Розрахунок сукупного нормативу власних оборотних засобів. Джерела утворення оборотних засобів. Власні оборотні кошти. Позичені і залучені оборотні кошти. Нестача власних оборотних коштів, методи її визначення, причини виникнення і джерела поповнення. Ефективність використання оборотних засобів. Показники ефективності їх використання. Визначення суми вивільнення або додаткового залучення оборотних засобів внаслідок зміни їх використання. Шляхи підвищення ефективності виникнення оборотних засобів.

Тема 8. Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств – 0,62 год.

Банківський кредит як основна форма залучення підприємствами позичених коштів. Класифікація кредитів в залежності від забезпечення, строків, суб'єктів кредитування. Принципи кредитування. Пряме і непряме банківське кредитування підприємств. Визначення потреби в кредитах. Планування короткострокового кредиту. Етапи кредитного процесу. Кредитоспроможність підприємства і її показники. Банківський контроль в процесі кредитування. Гарантії своєчасності і повноти сплати кредиту. Зміст і порядок заключення кредитного договору. Методи перевірки забезпечення кредиту. Позиковий процент, критерії його диференціації і джерела сплати. Видача короткострокового кредиту. Погашення короткострокового кредиту. Товарний і комерційний кредит в діяльності підприємства. Умови використання векселів.

Тема 9. Фінансування і кредитування капітальних вкладень – 0,62 год.

Суть капітальних вкладень та їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Склад і структура капітальних вкладень. Інвестиції як джерело капітальних вкладень. Джерела фінансування капітальних вкладень. Планування капітальних вкладень. Титульні списки та проектно-кошторисна документація по капітальним вкладенням. Порядок оформлення відкриття фінансування. Фінансування і кредитування капітального будівництва. Довгострокове банківське кредитування капітальних вкладень. Фінансовий леверидж. Середньозважена вартість капіталу.

Тема 10. Особливості фінансування підприємств різних форм власності – 0,62 год.

Принципи діяльності селянських (фермерських) господарств та малих підприємств. Статутний, амортизаційний та резервний фонди фермерських господарств та малих підприємств. Доходи фермерських та малих підприємств. Фінансування і кредитування господарської діяльності і капітальних вкладень. Оцінка стану фермерського та малого підприємства. Визначення фінансового результату. Відносини селянських і малих господарств з фінансовою системою. Фінансова звітність селянського і малого підприємства.

Основні принципи створення і діяльності акціонерного товариства, роль фінансів. Акціонерний капітал і його компоненти. Статутний капітал. Оплата статутного капіталу. Прибуток, схема розподілу в акціонерних товариствах. Дивіденди і дивідендна політика. Порядок виплати дивідендів. Фонди акціонерного товариства. Створення резервного (страхового) фонду. Формування фонду оплати процента по облігаціям, фонду дивідендів по привілейованим акціям, фонду дивідендів по простих акціях. Створення фонду виробничого і соціального розвитку. Фонд матеріального заохочення. Цінні папери акціонерного товариства. Фінансові питання реорганізації та ліквідації акціонерного товариства.

Фінанси приватно-орендних формувань.

Тема 11. Фінансове планування на підприємствах – 0,62 год.

Зміст, мета та завдання фінансового планування. Фінансове планування, як процес оцінки визначення фінансових потреб підприємства та джерел їх покриття. Методи фінансового планування. Балансовий метод. Програмно-цільовий метод. Нормативний метод. Метод коефіцієнтів. Зміст фінансового плану і порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Тема 12. Оцінка фінансового стану підприємства – 0,62 год.

Сутність і значення фінансового стану. Показники фінансового стану підприємства. Показники оцінки прибутковості, майнового стану. Показники ліквідності та платоспроможності. Показники фінансової стійкості та стабільності підприємства. Показники рентабельності і ділової активності.

Тема 13. Фінансова санація та банкрутство підприємства – 0,62 год.

Сутність і значення санації підприємства. Причини виникнення банкрутства та методи антикризового управління щодо запобігання банкрутства підприємства. Прогнозування та визначення банкрутства за системою У. Бівера та моделями Альтмана. Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

ПЛАН ЛК №1. Тема 1. Основи фінансів підприємств

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Сутність і функції фінансів підприємств.
2. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
3. Фінансова робота на підприємстві, її зміст та задачі.

Тема 2. Грошові розрахунки підприємств

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Сутність грошових розрахунків.
2. Види рахунків у банку, порядок їх відкриття та здійснення операцій по ним.
3. Проведення касових операцій.
4. Форми безготівкових розрахунків.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Дохід (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг.
2. Види діяльності підприємств та доходи від них.
3. Характеристика доходів та їх склад.

ПЛАН ЛК №2 Тема 4. Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл та використання прибутку

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Витрати підприємства, їх характеристика та склад.
2. Поетапне формування прибутку (збитку) та його розподіл.
3. Сутність і методи обчислення рентабельності.

Тема 5. Відносини підприємств з фінансовою системою

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Платежі агропідприємств до бюджету:
 - 1.1. ПДВ;
 - 1.2. Податок на прибуток підприємств;
 - 1.3. Єдиний податок;
 - 1.4. Інші податки та збори.
2. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 6. Економічна ефективність основних засобів

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.)

1. Власний капітал.

2. Амортизаційний фонд.
3. Фонди нагромадження та споживання.

ПЛАН ЛК №3. Тема 7. Оборотний капітал підприємства
(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.).

1. Сутність оборотного капіталу та особливості його кругообігу.
2. Класифікація та організація оборотного капіталу.
3. Визначення потреби в оборотному капіталі.
4. Джерела формування оборотного капіталу.
5. Показники стану та використання оборотного капіталу.

Тема 8. Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств

(Традиційна лекція з використанням презентації, використання відеоматеріалів – фільм диспут 0,62 год.).

1. Необхідність та сутність кредитування.
2. Форми кредиту.
3. Кредитний процес.

Тема 9. Фінансування і кредитування капітальних вкладень
(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.).

1. Капітальні вкладення на відтворення основних фондів.
2. Джерела фінансування капітальних вкладень.
3. Джерела фінансування ремонту основних засобів.

ПЛАН ЛК №4. Тема 10. Особливості фінансування підприємств різних форм власності

(Традиційна лекція з використанням презентації, використання відеоматеріалів – навчальний фільм, 0.62 год.).

1. Сутність та значення різних форм власності в Україні.
2. Приватна форма власності.
3. Колективна форма власності.
4. Суб'єкти господарювання з іноземними інвестиціями.
5. Державна форма власності (казенні підприємства).

Тема 11. Фінансове планування на підприємствах

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.).

1. Сутність і основні завдання фінансового планування
2. Характеристика стадій фінансового планування
3. Методи визначення фінансових потреб підприємства
4. Аналіз джерел коштів підприємства та їх використання
5. Методи планування фінансових показників

6. Фінансова звітність підприємств України

Тема 12. Оцінка фінансового стану підприємства

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.).

1. Оцінювання фінансового стану підприємств, його необхідність і значення. Експрес-аналіз підприємства.
2. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
3. Показники оцінювання фінансової стійкості.
4. Методика фінансового аналізу підприємств України

Тема 13. Фінансова санація та банкрутство підприємства

(Традиційна лекція з використанням презентації, 0,62 год.).

1. Сутність банкрутства підприємства та його види.
2. Сутність процедури банкрутства.
3. Прогнозування та визначення банкрутства за системою У. Бівера та моделями Альтмана.
4. Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.

6.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПЛАН ПЗ № 1. Тема 1. Основи фінансів підприємств. – 0,77 год.

Тема 2. Грошові розрахунки підприємств – 0,77 год.

Заняття проводиться із застосуванням навчального банку кафедри фінансів, банківської справи та страхування щодо заповнення основних форм безготівкових документів та відкриття поточного рахунку в банківських установах

1) усне опитування (3-6 балів);

2) тести (1-2 бали);

Питання для опитування:

1. Економічна сутність та функції фінансів підприємств
2. Організація фінансів підприємств
3. Фінансові ресурси та фонди підприємств
4. Фінансова діяльність та фінансова робота
5. Сутність та класифікація грошових розрахунків
6. Безготівкові розрахунки підприємств
7. Порядок відкриття рахунків в установах банку
8. Порядок проведення готівкових розрахунків підприємств

Тести: тема № 1, № 2 MOODLE

ПЛАН ПЗ № 2. Тема 3. Грошові надходження підприємств. – 0,77 год. **Тема 4.** Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл і використання прибутку. – 0,77 год.

1) усне опитування (3-6 балів);

2) тести (1-2 бали);

3) задачі (5-6 балів).

Питання для опитування:

1. Сутність та класифікація грошових надходжень підприємств
2. Грошова виручка
3. Методи планування грошової виручки
4. Сутність та склад витрат підприємства. Види цін
5. Сутність і класифікація прибутку
6. Методи планування прибутку
7. Етапи формування прибутку
8. Розподіл та використання прибутку

Тести: тема №3, № 4 MOODLE

ПЛАН ПЗ № 3. Тема 5,6,7. Відносини підприємств з фінансовою системою. –Економічна ефективність основних засобів підприємства – 2,31 год.

1) усне опитування (3-6 балів);

2) тести (1-2 бали);

Питання для опитування:

1. Характеристика чинної системи оподаткування підприємств АПК
2. Порядок нарахування та сплати єдиного податку
3. Порядок нарахування та сплати ПДВ
4. Порядок нарахування та сплати ПДФО
5. Порядок нарахування та сплати інших податків та обов'язкових платежів
6. Сутність і класифікація основних засобів
7. Види оцінки основних засобів
8. Методи нарахування амортизації

Тести: тема № 5,6,7 MOODLE

ПЛАН ПЗ № 4. Тема 8. Короткострокове кредитування основної діяльності підприємства. – 0,77 год.

1) усне опитування (3-6 балів);

2) тести (1-2 бали);

Питання для опитування:

1. Сутність кредиту, його види та форми
2. Етапи кредитування
3. Особливості кредитування сільськогосподарських товаровиробників

Тести: тема № 8 MOODLE

Тема 9. Фінансування і кредитування капітальних вкладень. – 0,77 год.

Питання для опитування:

1. Показники стану і ефективності використання.
2. Сутність і склад капітальних вкладень.
3. Порядок фінансування капітальних вкладень.

Тести: тема № 9 MOODLE

Тема 10,11. Особливості фінансування підприємств різних форм власності. Фінансове планування на підприємствах – 1,54 год

Питання для опитування:

1. Особливості організації і функціонування підприємств різних форм власності та видів діяльності.
2. Приватна форма власності.
3. Колективна форма власності.
4. Суб'єкти господарювання з іноземними інвестиціями.
5. Державна форма власності (казенні підприємства).
6. Сутність, завдання та види фінансового планування.
7. Оперативне фінансове планування.
8. Поточне фінансове планування.
9. Перспективне фінансове планування.

Тести: тема № 10,11 MOODLE

ПЛАН ПЗ № 5. Тема 12,13. Оцінка фінансового стану підприємства. Фінансова санація та банкрутство підприємства – 2 год

1) усне опитування (3-6 балів);

2) тести (1-2 бали);

Питання для опитування:

1. Сутність і завдання оцінки фінансового стану.

2. Платоспроможність та її показники.
3. Ліквідність та її показники.
4. Фінансова стійкість та її показники.
5. Управління внутрішніми джерелами фінансування та залучення зовнішніх фінансових джерел.
6. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Тести: тема № 12,13 MOODLE

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни «Фінанси підприємств» на всіх заняттях супроводжуються презентаціями.

Матеріальне-технічне забезпечення дисципліни

1. Використання фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування.
2. Застосування елементів дистанційного навчання. По кожній темі практичних занять є тестові завдання.
3. Використання ННЛ (Навчальний Банк кафедри фінансів, банківської справи та страхування).

6.5. ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Основи фінансів підприємств – 5,54 год

1. Економічні методи і способи та джерела формування фінансових ресурсів.
2. Вплив фінансів на процес розширеного відтворення.

Тема 2. Грошові розрахунки підприємств – 5,54 год

1. Порядок оформлення розрахункових документів.
2. Розрахунки при зовнішньоекономічній діяльності підприємств.
3. Безспірне стягнення коштів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств – 5,54 год

1. Страхіві відшкодування.
2. Надходження від застосування фінансових санкцій.
3. Бюджетні дотації, субвенції і субсидії.
4. Проценти, нараховані підприємствам на кошти, які знаходяться на рахунках у банках.

Тема 4. Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл і використання прибутку – 5,54 год

1. Сутність і методи обчислення рентабельності та норми прибутку.
2. Прибуток від інвестиційної діяльності.
3. Прибуток від фінансової діяльності.

Тема 5. Відносини підприємств з фінансовою системою - 5,54 год

1. Місцеві податки та збори.
2. Плата за користування природними ресурсами.
3. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.
4. Вдосконалення відносин сільськогосподарських підприємств з фінансовою системою.

Тема 6. Економічна ефективність основних засобів підприємств – 5,54 год

1. Фінансування ремонту основних засобів.
2. Планування фінансування капітальних вкладень
3. Фінансування будівництва.

Тема 7. Оборотний капітал підприємства – 5,54 год

1. Нормування оборотних коштів у незавершеному виробництві
2. Нормування оборотних коштів для створення виробничих запасів
3. Нормування оборотних коштів для витрат майбутніх періодів
4. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.

Тема 8. Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств – 5,54 год

1. Пряме і непряме банківське кредитування підприємств.
2. Позиковий процент, критерії його диференціації і джерела сплати.
3. Методи перевірки забезпечення кредиту.
4. Умови використання векселів.

Тема 9. Фінансування і кредитування капітальних вкладень – 5,54 год

1. Джерела формування капітальних вкладень.
2. Залучення інвестицій як одна із форм капіталовкладень
3. Лізинг як специфічна форма фінансування капітальних вкладень.

Тема 10. Особливості фінансування підприємств різних форм власності – 5,54 год

1. Особливості функціонування публічних акціонерних товариств та приватних акціонерних товариств.
2. Підприємства з іноземним капіталом.

Тема 11. Фінансове планування на підприємствах – 5,54 год

1. Бюджетування та його сутність. Види бюджетів.
2. Складання бюджетів (кошторисів). Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.
3. Оперативне фінансове планування як основа внутрішньфірмового фінансового контролю.

Тема 12. Оцінка фінансового стану підприємства – 5,54 год

4. Показники рентабельності і ділової активності.
5. Показники ділової активності
6. Призначення і види фінансових звітів.
7. Методи оцінки фінансових звітів.

Тема 13. Фінансова санація та банкрутство підприємства – 5,54 год

1. Банкрутство підприємств, причини та наслідки.
2. Способи уникнення банкрутства підприємства.
3. Санація, можливості здійснення.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні завдання здобувачі вищої освіти виконують самостійно, обов'язково консультуючись з викладачем. По даній дисципліні індивідуальні завдання наступні:

1. Підготовка і публікація тез на науково-теоретичну конференцію (обсягом 0,125 друк. арк.), наукової статті;
2. Розробка тестів і кросвордів.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи

№	Модулі, змістові модулі	Кількість годин	Кількість заходів	Оцінка в балах		Сума балів	
				min	max	min	max
1	2	3	4	5	6	7	8
Обов'язкова робота:							
1.	- опрацювання окремих питань тем;	46	13	1	1	13	13
2.	- тестування в <i>moodle</i> ;	26	13	1	2	13	26
Індивідуальна робота:							
3.	- підготовка презентацій по запропонованим темам;	x	1	2	4	2	4
4.	- підготовка наукової статті, тез доповідей на конференцію;	x	1	0	5	0	5
Всього самостійної роботи:		72	x	x	x	28	48

6.6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6.6.1. Питання для поточного контролю знань

1. Дати визначення фінансів підприємств.
2. Які функції виконують фінанси підприємств?
3. Що є об'єктом фінансів агропідприємств?
4. Поняття суб'єктів фінансових відносин.
5. В чому полягають особливості фінансів агропідприємств?
6. Що є об'єктом фінансів агропідприємств?
7. Поняття суб'єктів фінансових відносин.
8. Які функції виконують фінанси агропідприємств?
9. Що ви розумієте під грошовими фондами підприємства?
10. В чому полягає фінансова робота на підприємстві?
11. Якими нормативними документами регулюються розрахункові операції?
12. В яких формах відбуваються грошові розрахунки?
13. Які документи необхідні для відкриття рахунків в установах банків?
14. В чому полягає економічний зміст організації безготівкових розрахунків?
15. Чим відрізняються форми безготівкових розрахунків?
16. Дайте характеристику грошових надходжень та поясніть їх необхідність для підприємств.
17. Назвіть види грошових надходжень з внутрішніх джерел.
18. Назвіть види грошових надходжень із зовнішніх джерел.

19. Дайте характеристику виручки від реалізації продукції.
20. Розкрийте порядок розподілу виручки від реалізації продукції на агропідприємствах.
21. Охарактеризуйте дохід підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності.
22. Що таке інвестиційні ресурси підприємства?
23. У чому суть інвестиційної політики підприємства?
24. За рахунок чого формується статутний капітал?
25. З якою метою відбувається формування статутного капіталу?
26. За рахунок чого може збільшуватись або зменшуватись статутний капітал?
27. В чому полягає економічний зміст амортизації?
28. Як ви розумієте моральне та фізичне зношування основних фондів?
29. Що називається амортизацією?
30. В чому полягають особливості різних методів нарахування амортизації?
31. Економічна суть оборотних засобів.
32. Яка існує класифікація оборотних засобів?
33. Які існують показники ефективності використання оборотних засобів?
34. Як розраховуються показники забезпеченості підприємства оборотними засобами?
35. Дати визначення операційним витратам.
36. Вкажіть складові витрат на утримання дитячих дошкільних закладів.
37. Вкажіть джерела покриття витрат на підготовку кадрів та науково-дослідну роботу.
38. Які витрати відносяться до інших витрат на соціально-побутові потреби?
39. Розкрийте поняття фінансового левериджу.
40. Розкрийте порядок фінансування витрат на підготовку кадрів та науково-дослідну роботу.
41. Розкрийте сутність середньозваженої вартості капіталу?
42. Чим викликана об'єктивна необхідність участі кредиту у складі фінансових ресурсів сільгосп підприємств?
43. Що таке кредит як економічна категорія?
44. Які існують форми та види кредиту?

45. За якими ознаками класифікуються кредити?
46. Що таке відсоток за кредит?
47. Що таке банківський кредит, та якими ознаками він класифікується?
48. Які основні умови видачі кредиту?
49. Охарактеризуйте процедуру отримання кредиту.
50. Що таке кредитоспроможність позичальника?
51. Що таке комерційний кредит?
52. Міжгосподарський кредит, порядок його оформлення.
53. Що таке селянське (фермерське) господарство?
54. Особливості відкриття рахунків у банках селянським господарствам.
55. Охарактеризувати взаємовідносини фермерських і малих господарств з : фінансовою системою, установами банків, страховими органами і бюджетом.
56. Порядок припинення діяльності селянського господарства.
57. Законодавчі основи виникнення і функціонування фермерських господарств в Україні.
58. Машиновикористання та виробничо-технічний сервіс в фермерських господарствах південного регіону країни.
59. Які Ви знаєте принципи створення і діяльності акціонерних товариств?
60. Охарактеризуйте обов'язкові фонди акціонерного товариства.
61. Які цінні папери можуть випускати акціонерні товариства?
62. Які існують методи фінансового планування на сільськогосподарських підприємствах?
63. Що відноситься до принципів фінансового планування на сільськогосподарських підприємствах?
64. У чому полягає зміст фінансового плану сільськогосподарського підприємства?
65. підприємства?
66. Розкрити методику створення фінансового плану сільськогосподарського підприємства.
67. У чому полягає оперативна робота і контроль за використанням фінансових планів?
68. Вкажіть шляхи вдосконалення фінансового планування.
69. Сутність банкрутства підприємства та його види.
70. Сутність процедури банкрутства.

71. Прогнозування та визначення банкрутства за системою У. Бівера та моделями Альтмана.

72. Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.

6.6.2 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (ДО ЕКЗАМЕНУ)

1. Амортизаційний фонд, методи нарахування амортизації.
2. Аналіз джерел коштів підприємства та їх використання.
3. Банкрутство українських підприємств. Моделі Альтмана, Таффлера.
4. Види рахунків у банку, порядок їх відкриття та здійснення операцій за ними.
5. Витрати підприємства, їх характеристика та склад.
6. Дати характеристику основних складових власного капіталу.
7. Джерела фінансування ремонту основних засобів.
8. Джерела формування оборотного капіталу.
9. Доходи підприємства, їх характеристика та склад.
10. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, зазначити об'єкти та суб'єкти даного виду внеску.
11. Єдиний податок для малих підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності, які види податків не сплачує підприємство при використанні даного податку.
12. Зазначити основні форми фінансової звітності підприємств України.
13. Іпотечний кредит, його особливості.
14. Капітальні вкладення на відтворення основних засобів.
15. Касова дисципліна на підприємстві, ліміт каси. Сутність та значення акредитиву та векселя (соло, тратта, трасант, трасат).
16. Класифікація банківських кредитів.
17. Класифікація та організація оборотного капіталу.
18. Кредитний процес, документи, які необхідні для отримання кредиту (юридичній, фізичній особі).
19. Методи визначення фінансових потреб підприємства.
20. Методи планування фінансових показників на підприємстві.
21. Методика фінансового аналізу підприємств України.

22. Методичний підхід до проведення фінансового аналізу суб'єкта господарювання.
23. Напрями підвищення ефективності використання оборотних засобів.
24. Необхідність та сутність кредитування. Форми кредитів.
25. Особливості фінансування господарських товариств та виробничих кооперативів.
26. Особливості фінансування підприємств комунальної та державної форми власності.
27. Особливості фінансування підприємств приватної форми власності.
28. Особливості формування фондів нагромадження та споживання на підприємстві.
29. Охарактеризувати види діяльності підприємств та визначити доходи від них.
30. Переваги та особливості функціонування лізингу. Види лізингу.
31. Податок на доходи фізичних осіб.
32. Податок на прибуток підприємств, його характеристика.
33. Поетапне формування прибутку (збитку) та його розподіл.
34. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
35. Показники оцінювання фінансової стійкості підприємства.
36. Показники стану та використання оборотного капіталу.
37. Прогнозування та визначення банкрутства за системою У. Бівера та моделями Альтмана.
38. Розрахунок на підприємстві ПДВ, охарактеризувати податкове зобов'язання та податковий кредит.
39. Сутність і основні завдання фінансового планування.
40. Сутність оборотного капіталу та особливості його кругообігу.
41. Сутність та значення грошових розрахунків на підприємстві.
42. Сутність та методи обчислення основних показників рентабельності на підприємстві.
43. Сутність та особливості споживчого та консорціумного кредитів.
44. Фінансова робота на підприємстві, її зміст та задачі.

45. Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.
46. Фінансовий леверидж та середньозважена вартість капіталу.
47. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
48. Форми безготівкових розрахунків: чек, платіжне доручення, платіжна вимога-доручення.
49. Характеристика державного кредиту.
50. Характеристика стадій фінансового планування.

6.7. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Відрізняється від традиційної більш широким інтервалом балів, які диференційовані відповідно до складності матеріалу, що контролюється його обсягом, рівнем самостійності освоєння тощо.

Рейтингова оцінка знань забезпечує:

- мотивацію здобувачів вищої освіти до систематичної роботи впродовж семестру;
- підвищенням ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання;
- розширення можливостей для розкриття здібностей здобувачів вищої освіти, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, самостійна робота тощо) здобувачі вищої освіти можуть отримати від 0 до 60 балів. Здобувачі вищої освіти мають право скласти підсумковий семестровий екзамен у письмовій формі під час екзаменаційної сесії, до якої він допускається, якщо за виконання всіх контрольних заходів, передбачених протягом семестру, здобувачі вищої освіти набирає 36 і більше балів. В цьому випадку оцінка за екзамен складається з суми балів, які здобувач вищої освіти отримав протягом семестру, і суми балів за екзамен (до 40 балів). Якщо на екзамені здобувач вищої освіти отримав менше 24 балів, то він одержує незадовільну оцінку.

Рейтингова оцінка знань з дисципліни «Фінанси підприємств» за темами

Тема	Мінімум	Максимум
1. Тема	2	5
2. Тема	3	5
3. Тема	2	4
4. Тема	3	5
5. Тема	3	4
6. Тема	3	5
7. Тема	3	4
8. Тема	3	5
9. Тема	3	4
10. Тема	3	5
11. Тема	2	4
12. Тема	3	5
13. Тема	3	5
Разом	36	60

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ модуля	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	8	10	Аудиторна робота:					
			– усне опитування;	3	1	2	3	6
			– розв'язання задач;	1	5	6	5	6
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова:</i>					
– тестування в MOODLE;	13	1	2	13	26			
– опрацювання окремих тем курсу;	13	1	1	13	13			
<i>Індивідуальна робота:</i>								
– доповідь (виступ з підготовкою презентації) на наукових гуртках;	1	2	4	2	4			
– тези доповіді, стаття;	1	0	5	0	5			
Всього по навчальній дисципліні							36	60

Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	«5»
B C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-89	«4»
D E	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як досягти мінімального критерію	35-59	«2»
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1-34	«2»

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів до сесії не допускаються. До складання екзамену вони можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

7.1. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова від 28.08.2001 р. № 368 [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://goo.gl/MCBajF>.

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://goo.gl/ebqFWq>

3. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://goo.gl/uHhmQU>

4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://goo.gl/1QVjNq>

5. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : декрет від 19.02.1993 р. № 15-93 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://goo.gl/zWR2wy>

6. Про Національний банк України : закон України від

20.05.1999 р. № 679-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://goo.gl/aPxgu2>

7. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://goo.gl/He1A1w>

8. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – Ст. 189.

9. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] станом на 16.01.2003 р. / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

10. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

11. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 13. – Ст. 110.

12. Про аудиторську діяльність : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 23. – Ст. 243.

13. Про страхування : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.

14. Про лізинг : закон України від 11.12.2003 № 1381-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 231.

15. Про цінні папери і фондовий ринок : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст. 508.

16. Про господарські товариства : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 1576-ХП.

17. Про Державну казначейську службу України : указ Президента України від 27.04.1995 № 335/95 // Урядовий кур'єр. – 1995. – № 68–69.

18. Про затвердження Програми розвитку страхового ринку України на 2001—2004 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 2.02.2001 р. № 98 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 6.

НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

19. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання-Прес, 2015. — 299 с.

20. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. 3-тє вид., стереот. / В. М. Гриньова. – К. : Знання-Прес, 2006. — 423 с.

21. Онисько С. М. Фінанси підприємств : підручник / С. М. Онисько, М. П. Марич. – Львів : Магнолія-плюс, 2006. – 367 с.

22. Банківська система України : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина та ін. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.

23. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів : монографія / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Астон, 2012. – 358 с.

24. Барановський О. Регулювання і нагляд у банківській сфері: quo vadis? / Олександр Барановський // Вісник НБУ. – 2010. – № 7 (173). – С. 3–10.

Робочу програму розробила
канд. екон. наук, доцент

А. С. Полторак